

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра вікової та педагогічної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 13 Методика викладання психології

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

овітньо-професійна програма Психологія

(назва спеціалізації)

освітній ступінь бакалавр

(бакалавр/магістр)

інститут, факультет, Психолого-природничий

(назва інституту, факультету,)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни *ВК13 «Методика викладання психології»* для здобувачів освітнього ступеня *бакалавр* галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки* спеціальності *053 Психологія* за освітньо-професійною програмою *Психологія*.

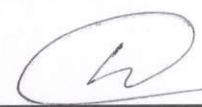
Мова навчання: українська

Розробник: **Созонюк О.С. кандидат психологічних наук, доцент**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри вікової та педагогічної психології *

Протокол від « 27 » серпня 2019 року № 7

Завідувач кафедри
вікової та педагогічної психології

(підпис)

(проф. Павелків Р.В.)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету за спеціальністю 053 Психологія

Протокол від “ 17 ” вересня 2019 року № 6

Голова навчально-методичної комісії

(підпис)

(Сяська І.О.)
(прізвище та ініціали)

© Созонюк О.С., 2019

© РДГУ, 2019

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань: <i>05 соціальні та поведінкові науки</i> (шифр і назва)	нормативна	
Модулів –1	Спеціальність (професійне спрямування): <i>053 Психологія</i> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів –3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Розвиток творчості студентів у процесі навчання»		Семестр	
Загальна кількість годин –90		4-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2, самостійної роботи студента –3	Освітній ступінь: <i>бакалавр</i>	16 год.	6 год.
		Практичні	
		12 год	4 год
		Лабораторні	
		8 год	2 год.
		Самостійна робота	
		54 год.	60 год.
	Вид контролю: залік		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40%:60%

для заочної форми навчання – 16%:84%

2. ПРОГРАМА КУРСУ

2.1. Пояснювальна записка

Мета та завдання дисципліни, її місце в системі підготовки майбутнього вчителя. Дана дисципліна ставить перед собою методологічну установку, а саме: прийнятий об'єкт засвоєння змісту занять є суб'єкт. Курс "Методика викладання психології", основною метою якого є ознайомлення з методами викладання психології, методами наукового пізнання, обумовлює і метод аналізу та конструювання продуктивної взаємодії і сумісної творчої діяльності викладача зі студентами, який активізує потенціал її розвитку та створює зону перспективного розвитку, пробуджує потребу в науковому знанні, будує екстра- і інтерактивні механізми здійснення такої потреби.

Ядро організаційної культури викладання утворює певне співвідношення мотиваційно-стильових та операціонально – технологічних аспектів діяльності відповідної методики викладання.

Перелік компетентностей

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії,

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК 8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)

СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту

СК 11. Здатність дотримуватися норм професійної етики

Програмні результати навчання

ПР 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки

ПР 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій

ПР 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПР 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

2.2. З М І С Т К У Р С У

Змістовий модуль 1. Організація навчального процесу у вищій школі щодо викладання дисциплін психологічного циклу

Тема 1. Основні засади розвитку сучасної психологічної освіти в Україні в контексті Болонського процесу.

Концептуальні напрями розвитку сучасної психологічної освіти в Україні. Короткий нарис з історії викладання психології у вищій школі. Предмет, мета і принципи викладання психології. Зміст психологічної освіти.

Адаптація викладання психологічних дисциплін до вимог Болонського процесу.

Тема 2. Стратегія організації сучасної психологічної освіти.

Навчальний план. Навчально-методичний комплекс. Розроблення навчальних програм і узгодження їх з типовими. Тематичний план: зміст і порядок затвердження, види навантаження в організації праці викладача психології. Розподіл часу між усіма видами навантаження. Планування навантаження на навчальний рік і семестр. Форми роботи і завдання кафедри психології. Методи організації роботи кафедри психології. Роль кафедри психології в управлінні навчальним процесом.

Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання психологічних дисциплін у вищій школі

Тема 3. Методика читання лекцій

Лекція, її функції і класифікація. Композиційна структура лекції. Етапи підготовки лекції. Особливості читання лекцій з дисциплін психологічного циклу.

Особливості використання лектором лінгвістичних, паралінгвістичних і кінетичних засобів впливу на аудиторію. Критерії оцінювання лекторської майстерності.

Тема 4. Методика проведення практичних (семінарських і лабораторних) занять

Форми й порядок проведення практичних занять. План-конспект практичного заняття. Карта оцінки практичного (семінарського) заняття.

Семінарське заняття, його мета, функції і структура. Особливості організації проведення семінару в активній формі. Модель семінарського заняття в активній формі. Порядок підготовки і проведення семінарів в активній формі. Роль і функції студентів при проведенні САФ. Критерії оцінки якості проведення семінарських занять.

Методи раціональної організації самостійної роботи студентів.

Тема 5. Методика оцінювання знань, вмінь і навичок (організація проведення екзаменів, заліків, атестацій)

Педагогічний контроль, його мета, функції, види. Особливості організації контролю знань, вмінь і навичок у системі викладання психології.

Розроблення екзаменаційних білетів. Організація складання іспитів і заліків. Уніфікована шкала оцінювання студентів за системою ЄCTS та національною 4-бальною системою.

Загальні критерії оцінювання знань студентів на іспиті. Методичні основи організації тестового контролю знань. Критерії оцінювання якості проведення іспитів і заліків. Організація проведення державних кваліфікаційних іспитів.

Тема 6. Методика організації курсової та дипломної роботи

Загальні вимоги до написання курсових робіт. Особливості написання курсової роботи з психологічних дисциплін. Організація захисту курсового проекту.

Загальні вимоги до написання дипломних робіт. Робота студента над дипломною роботою з психології, особливості її написання. Організація захисту дипломної роботи.

Організація практичної підготовки спеціалістів. Керівництво позааудиторною роботою студентів.

Змістовий модуль 3. Методологічні основи активізації викладання психологічних дисциплін у навчальному процесі вищої школи

Тема 7. Інноваційні педагогічні технології активізації навчання (4 год)

Педагогічні технології активізації навчального процесу. Дистанційне навчання. Програмоване навчання. Теорія поетапного формування розумових дій П. Я. Гальперіна. Теорія управління процесом засвоєння знань Н.Ф.Тализіної. Психологічні особливості алгоритмічного процесу у педагогіці. Проблемно-пошукові методи навчання. Логічні методи. Методи формування зацікавленості до навчання. Ігрове проектування. Операційно-рольові і ділові ігри. Методика розроблення та організація проведення ділових ігор. Організація проблемного навчання. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення психологічної освіти.

Тема 8. Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи

Педагогічний професіоналізм діяльності викладача. Педагогічна творчість та її особливості. Професіоналізм особистості викладача. Авторитет викладача. Типологія викладачів.

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

№ п/п	Назва змістового модуля, теми	Кількість годин		
		лекц.	сем.	лаб. роб.
<i>Змістовий модуль 1. Організація навчального процесу у вищій школі щодо викладання дисциплін психологічного циклу</i>				
1	Основні засади розвитку сучасної психологічної освіти в Україні в контексті Болонського процесу	2		
2	Стратегія організації сучасної психологічної освіти	2	2	
<i>Змістовий модуль 2. Методичні основи викладання психологічних дисциплін у вищій школі</i>				
3	Методика читання лекцій	2	2	2
4	Методика проведення практичних (семінарських і лабораторних) занять	2	2	2
5	Методика оцінювання знань, вмінь і навичок (організація проведення екзаменів, заліків, атестацій)	2	2	
6	Методика організації курсової, бакалаврської та магістерської робіт	2	2	2
<i>Змістовий модуль 3. Методологічні основи активізації викладання психологічних дисциплін у навчальному процесі вищої школи</i>				
7	Інноваційні педагогічні технології активізації навчання	2	2	
8	Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи	2		2
Всього:		16	12	8

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Стратегія організації сучасної психологічної освіти	2
2.	Методологічні аспекти організації модульно-рейтингового навчання	3

	викладання дисциплін психологічного циклу і підготовки кадрів	
3.	Методика проведення практичних (семінарських і лабораторних) занять	2
4.	Методика оцінювання знань, вмінь і навичок (організація проведення екзаменів, заліків, атестацій)	2
5.	Методика організації курсової, бакалаврської та магістерської робіт	
6.	Інноваційні педагогічні технології активізації навчання	2
	Всього	12 год

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методика читання лекцій	2
2.	Методологічні аспекти організації модульно-рейтингового навчання з викладання дисциплін психологічного циклу і підготовки кадрів	2
3.	Методика організації курсової, бакалаврської та магістерської робіт	2
4.	Психологія особистості та діяльності викладача вищої школи	2
	Всього	8 год

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міні-творча робота або реферат	15
2	Психологічний аналіз твору мистецтва: повісті, роману, віршів, кінофільму тощо...	15
3	Розвиток комунікативної культури викладача вищої школи	12
4	Написання соціально-психологічного портрета майбутнього фахівця з вищою психологічною освітою	12
	Всього	54 год

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ГАРАНТОВАНОГО РІВНЯ ЗНАНЬ

1. Пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку вищої освіти в Україні.
2. Заходи з реформування системи освіти в Україні.
3. Навчально-методичний комплекс з психологічних дисциплін і його складові.
4. Освітньо-професійна характеристика (ОПХ) фахівця-психолога.
5. Навчальний план, його структура і порядок реалізації.
6. Графік навчального процесу, його роль і порядок складання.
7. Навчальна програма. Види навчальних програм.
8. Робоча навчальна програма та її складові.
9. Навчальне навантаження викладача і його види.
10. Роль кафедри психології в управлінні навчальним процесом.
11. Участь викладачів кафедри в контролі за якістю навчально-виховного процесу.
12. Лекція, її функції і класифікація.
13. Етапи підготовки лекції та композиційна структура доповіді.
14. Особливості використання лектором лінгвістичних, паралінгвістичних і кінетичних способів впливу на аудиторію.
15. Критерії оцінювання лекції і лекційної майстерності.
16. Практичне заняття, його мета, функції і структура.
17. Організація проведення практичного (семінарського) заняття.
18. Критерії оцінювання якості проведення практичних занять.
19. Педагогічний контроль, його мета і функції.
20. Види контролю (поточний, проміжний, підсумковий).
21. Розроблення екзаменаційних білетів і питань до заліку.
22. Підготовка і організація проведення іспитів і заліків.
23. Критерії оцінювання знань студентів.
24. Критерії оцінювання якості проведення іспитів і заліків.
25. Мета і завдання курсової і дипломної роботи.
26. Структура курсової і дипломної роботи. Вимоги до оформлення курсових і дипломних робіт.
27. Організація захисту курсових і дипломних робіт.
28. Мета і завдання практичної підготовки студентів.
29. Мета і завдання самостійної роботи студентів.
30. Форми активізації навчального процесу.
31. Дидактичні засоби активізації процесу навчання.
32. Педагогічні освітні технології.
33. Дистанційне навчання.
34. Програмоване навчання.
35. Теорія поетапного формування розумових дій П.Я.Гальперіна.
36. Теорія управління процесом засвоєння знань Н.Ф.Тализіної.
37. Психологічні особливості алгоритмічного процесу у педагогіці.
38. Проблемно-пошукові методи навчання.
39. Ігрове проектування.
40. Операційно-рольові і ділові ігри.
41. Методика розроблення та організація проведення ділових ігор.

42. Організація проблемного навчання.
43. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення психологічної освіти.
44. Концептуальні основи управління НТД студентів-психологів.
45. Дидактичні засоби управління НТД (дидактичні ігри).
46. Навчально-творча діяльність у системі підготовки психологів.
47. Організація процесу самоуправління в системі НТД студентів-психологів.
48. Зміст технології управління НТД студентів.
49. Навчально-дослідна робота студентів та її завдання.
50. Організація роботи студентських наукових гуртків з психології.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бадмаев Б.Ц. Методика преподавания психологии. – М.: ВЛАДОС, 2011.
2. Бадмаев Б.Ц. Психология и методика ускоренного обучения . – М., 2008.
3. Балл Г.А. Теория учебных задач. Психолого-педагогический аспект. – М., 2009.
4. Введение в психологию. Уч. для высшей школы / под общ. ред. А.В. Петровского. – М., 2006.
5. Возрастная и педагогическая психология. Уч. пособие для институтов / под ред. М.В. Гамезо и др. – М., 2014.
6. Гальперин П.Я. Психология как объективная наука. Избранные психологические труды. – Воронеж, 2018.
7. Ляудис В.Я. Методика преподавания психологии УРАО, М., 2000.
8. Ляудис В.Я. Инновационное обучение и наука. – М., 2002.
9. Матюшкин А.М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении. – М., 2002.
10. Павелків Р.В. Вікова психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл.- К.: Кондор, 2011.- 468с.
11. Пономарёв Я.А. Роль непосредственного общения в решении задач, требуемых творческого подхода // Проблема общения в психологии. – М., 2001. с.79-91.
12. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знания. – М., 2005.
13. Турусова О.В. Психология в вопросах, загадках и упражнениях. Т. 1, 2, 3. – Самара, 2007.
14. Формирование учебной деятельности студентов / под ред. В.Я. Лаурис. - М., 2009.
15. Фромм Э. Психоанализ и этика (основы гуманистической характерологии). – М., 2009.

9. Інформаційні ресурси

1. <http://www.lib.vsu.ru/project/golossary.phtml>.
2. <http://www.kulturolog.h10.ru/articles/gendcult.htm>.

3. <http://www.pseudology.org/Kon/Articles/>
4. <http://www.bilimdon.uz/library/docs/p.132-russian.zip>

10. Індивідуальні завдання

Орієнтовні індивідуальні навчально-дослідні завдання

Загальні методичні вказівки

При самостійному опрацюванні елементів програми курсу студенту необхідно:

- вивчити навчальний матеріал за вказаними підручниками та посібниками;
- написати тези чи розробити логічну схему навчального матеріалу;
- виконати інші письмові роботи, що вказані до теми
- виконати практичні завдання.

Вивчення кожної теми здійснювати паралельно із вивченням матеріалу у ході аудиторних занять.

Перевірка засвоєння навчального матеріалу, що вивчається самостійно, проводиться у період проведенням підсумкового модульного контролю і оцінюється у балах відповідно до загальної шкали оцінювання. Перевірка здійснюється у формі колоквіуму, контрольної роботи, тестового контролю чи виконання творчого завдання. Частково матеріал може перевірятися у ході семінарських занять.

1. Характеристика студентського віку як особливого періоду розвитку людини.
2. Суперечності студентського віку та шляхи їх розв'язання.
3. Адаптація студента-першокурсника до навчання у вищій школі.
4. Динаміка розвитку студента протягом навчання його у вищому навчальному закладі (проблеми і завдання).
5. Новоутворення студентського віку як передумова успішного розв'язання професійних завдань молодим фахівцем.
6. Вимоги до особистості фахівця з вищою освітою.
7. Фактори, що визначають соціально-психологічний портрет сучасного студента.
8. Аналіз особистості студентської молоді залежно від мотивів вибору нею професії (спеціальності) і здобуття вищої освіти.
9. Типологія сучасного студента.
10. Психолого-педагогічна модель особистості викладача вищої школи.
11. Психологічні типи викладачів і оцінка ефективності їх педагогічної діяльності.

11. Методи навчання

Методи навчання: пояснювально-ілюстративні; проблемного викладу матеріалу: евристичний, дослідницький; словесні, наочні, практичні; організації навчально-пізнавальної діяльності; стимуляції навчальної діяльності; контролю

діяльності; теоретичні, емпіричні. Лекції; практичні, тренінгові заняття, інтерактивні методи навчання; написання рефератів, міні-конференції.

12. Методи контролю

Методи контролю: спостереження та вивчення пізнавальної діяльності студента; вибору, випередження; укрупнення тем (блоків); колективної творчості; самоаналізу та аналізу; реалізація особистісних програм; планування власної траєкторії здобуття знань; нормотворчості; самоорганізації здобуття знань; взаємоосвіти; взаємонавчання; рецензування; саморецензування; педагогічного та студентського цілепокладання; нейролінгвістичне програмування. Поточне тестування, усне і письмове опитування, ділові ігри, колоквиум, підсумкова контрольна робота в кінці вивчення змістового модуля, підсумкове усне опитування (залік).

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 (поточне тестування)										Модуль 2 (творчі завдання)	Підсумкове опитування (есе, автобіографія)	Підсумкове опитування (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4							
Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10				
4	6	6	4	5	5	6	4	6	4	20	20	20	100

T1, T2... T9 — теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		

64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни